

بررسی شناخت صفات اندیشه دینی و فرهنگی در شهرهای اسلامی (نمونه موردی شهر یزد)

الیاس مودت^۱، سید محمد زارع اشکذری^۲

۱- کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران

mavedate@yahoo.com-۰۹۱۳۳۵۹۴۶۸۱

۲- دانشجوی رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

چکیده

شهر اسلامی نخستین بار در ربع اول قرن بیستم به یک موضوع جدی تحقیقی تبدیل شد. پس از آن مطالعات مختلفی صورت گرفت و مقالاتی در این زمینه انتشار یافت. که پژوهش حاضر با ماهیت توصیفی - تحلیلی و روش تحقیق کتابخانه‌ای به بررسی موضوع صفات شهرهای اسلامی-ایرانی و توسعه فرهنگ در نمونه استان یزد پرداخته است. زیرا ارتباط دو طرفه‌ای بین صفات شهر اسلامی و توسعه فرهنگی وجود دارد. زیرا با ورود تجدد و مدرنیته شهرهای اسلامی-ایرانی از هویت و فرهنگ خود فاصله گرفته و یا به نوعی در یک استان تفاوت زیادی در زیرساخت فرهنگی در شهرها وجود دارد. که نتایج تحقیق در نمونه استان یزد نشان داده است: چارچوب حاکم بر زندگی و حیات افراد سنتی در شهر اسلامی، ساختاری منطبق با قوانین شریعت است، اما انسان عالم و هنرمند و صاحب فنی خاص با تغییر و دخالت در بعضی اشکال و عناصری باعث تغییر هویت آن گردیده است. چون طرح شهر اسلامی در محدوده سنت و توسط مردم دست اندرکار در معماری مستمر آن شکل گرفته است. که در مقابل آن فضای عمومی شهرهای قدیمی اروپایی عمدتاً نمونه‌های قرون وسطایی که دارای ساخت پیچیده و درهمی بوده، چرا که ناگزیر به رعایت قدرت‌های مختلف و گوناگون حاضر در شهر نظیر حکومت اسقفی، حکومت شهرداری، قدرت فرقه‌های مذهبی و اتحادیه‌های صنفی بوده است. که با دخالت در شهر اسلامی ایرانی به خصوص عنصر مسکن با کاهش کارایی و از بین رفتن هویت آن گردیده است. آنچه امروزه با عنوان بحران و ناهماهنگی فرهنگی در ساختار شهرهای اسلامی از آن یاد می‌شود، نتیجه‌ای است که در پی گسست فرهنگی و تزریق مؤلفه‌های غیر بومی به پیکره فرهنگی جوامع در دهه‌های اخیر به وجود آمده است.

کلمات کلیدی: اندیشه دینی، توسعه فرهنگی، شهر اسلامی، استان یزد.